

MERKATARITZAKO KANPAINA IRUÑERRIAN

Dendariek ere euskaraz nahi dute

Gares eta Iruñerriko 252 saltokik sinatu dute *Euskara merkataritzara* hitzarmena. Merkatariorietako bi dira Amaia Aizpun eta Anabel Larrayoz, lehena arte tailerraren jabea eta bigarrena ostalaria. Harro daude euskarari ateak zabaldu dizkiotelako.

Testua eta argazkiak:

| EIDER MADINA BERASATEGI |

Ezkerretik eskuinera, Anabel Larrayoz eta Amaia Aizpun. Haien negozioetan euskarak tokia izan dezan saiatzen dira, garbi baitaude euskarak kendu baino eman egiten diela.

TXALAPARTARI PAREA eta *Gure hizkuntza, gure soinua* esaldia jasotzen dituen marrazki handi batek jantzi du orain gutxi arte Garesko erakuslelho bat. Amaia Aizpunen Arte eta diseinu tailerreko ataria da.

Denda barruko artelan modernoetan ere euskal tradizioko hainbat zertzelada ikus daitezke. “Sarritan gure izaera eta sustraiak erakusten ditu arteak eta euskaldunentzako keinu moduko bat izan daitezke”, dio Aizpunek.

Margolanak, eskultura, pintura, diseinu grafikoa, bitxi eta apaingarriak... jakintzagai ugari lantzen ditu artista gazteak; eta haur zein helduentzako marrazki eta pintura

tailerrak ematen ditu bertan. Orain hiru urte denda ireki zuenean sartu zen *Euskara merkataritzara* proiektuan.

Salerosketetako hizkuntza harremanak ditu abiapuntu 1994an sortutako programa horrek. Euskararen erabilera bultzatzeko helburuarekin jaio zen Burlatan eta gutxinaka, beste hainbat herriren atxikimenduak jaso ditu. Guztira hamar dira planarekin bat egin duten toki entitateak: Antsoain, Aranguren, Atarrabia, Berriobeiti, Berriozar, Burlata, Gares, Oltza Zendea, Uhartea eta Zizur Nagusia.

Euskara eta berrikuntza soziala ardatz dituen Emun kooperatiba

ardurutzen da kanpainaren kudeaketaz udalerrietako teknikariek batez. Orotariko komertzioek hartzen dute parte: ileapaindegiak, tabernak, loradendak, fisioterapeutak edota Aizpunena bezalako arte tailerrak.

“Oro har, herri euskaltzalea da gurea, baina euskal hiztunak ez gara hainbeste”, baieztatu du garestarrak. Horregatik orain arte ez da tailerretarako talde euskaldunik eratu. “Adin edo maila antzekoa, ordutegiak, hizkuntza eta modalitate bera landu nahi dutenak elkartzeari nekeza da oso, gehienbat herri txiki batean”.

Tortotxiki fundazioarekin elkarlanean lortu du haurrentzako taile-

rrak euskaraz ematea. “Garesko euskararen normalkuntzan lan handia egiten du erakunde horrek, helduekin AEK-k egiten duen bezalaxe”.

Hori dela eta beharrezko ikusten ditu *Euskara merkataritzara* bezalako proiektuak. “Gure hizkuntza kalera ateratzeko garrantzitsua da dendariak eta jendaurrean lan egiten dugunok euskara ikasi eta erabiltzea eta kanpaina honek horretarako baliabide egokiak eskaintzen ditu”.

Hizkuntza teknikariek zuzeneko harremana dute merkatariekin, norberari egokitutako plana zehazteko. Lantzean behin bisitak egiten dituzte saltokietara bertako egoera linguistikoa jaso eta euskararen erabilerara sustatzeko urratsak adosteko.

Hitzarmena sinatzen duten saltzaileek ez dute euskaraz jakin beharrik. Norberak erabakitzen du zein den hartu nahi duen konpromiso maila.

Udalek diruz laguntzen dute programa, eta beraz, merkatarientzako doakoa da. Itzulpen eta aholkularitza zerbitzuaz gain baliabide materialak ere banatzen zaizkie. Besteak beste, ordutegiak, ‘zabalik’ edo ‘itxita’ ipintzen duten kartelak, informazio orriak, beharpenen afixak, kanpaina eta data berezietako iragarkiak. Gainera, euskara ikasteko erraztasun eta diru-laguntzak eskaintzen zaizkie dendariak; eta azken urteetan asko dira klaseetan hasi diren saltzaileak.

Tabernariak lehen hitza euskaraz

Anabel Larrayozen kasua da hori, Artikako kultur etxeko taberna darama berak eta euskara ikasteko saiakera ugari egin ditu. Euskaltegian, Hizkuntza Eskolan eta merkatariei eskaintako eskoletan ibili da, besteak beste. Azken horretan ordutegi arazoak izan dira oztopo nagusia; eskolak eguerdian izanik bateraezina zaiolako ostalaritzako lanarekin.

Hala ere, ez dio ikasteari utzi eta herriko talde batekin elkartzen da astelehenero euskara landu eta mintza praktika egiteko. Ikasturte garaian kultur etxean batzen dira herriko irakasle batekin; eta udan bere tabernan elkartzen dira euren kabuz.

“Gure hizkuntza, gure soinua” erakusleho deigarria “Euskararen papparaziak” kanpainarako diseinatu zuen Aizpunek. “Euskara merkataritzara” ekimenak Karrikiri elkartearekin batera lehiaketa antolatu zuen. 97 argazki aurkeztu ziren eta Iruñeko Katakraken erakuslehoari ateratakoak eskuratu zuen 500 euroko erosketa bonoa. Eskuinean, Larrayozen tabernan aurki daitezkeen azalpenak.

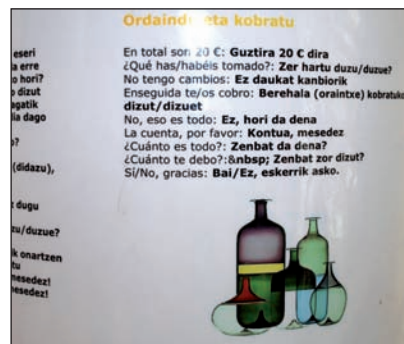
Ilobekin ere euskaraz saiatzen dela dio, baina haiek “amona, euskaraz gaizki egiten duzu” erantzun eta gaztelaniara jo ohi dutela aitortzen du. “Haiek ikastetxean hitz egiten dute euskaraz, baina handik kanpo oso gutxi, etxean ez dutelako aukerarik. Hortaz, arlo akademikoarekin lotzen dute hizkuntza; eta pena da”.

“Mentalitatea aldatzen ari dela uste dut, euskararekiko errespetua nagusitzen ari da azken aldian”

Anabel Larrayoz, tabernaria

Horren ildotik aipatzen du “merkataritzak gure herrietako paisaia linguistikoan eragin handia” duela. “Saltzaileek agurrak eta oinarrizko gauzak euskaraz esango balituzte hizkuntza biziago egonen litzateke”, defendatu du Larrayozek. “Umeek eta jendarte osoak kaleko hizkuntza bezala ikusiko lukete, eguneroko jardunean erabiltzekoa”, gaineratu du.

Artikako ostatuan oinarrizko zenbait esaldi euskaraz nola esaten diren biltzen dituzten kartelak daude paretetan, eta askok begiratzeko omen diote jakin-minez. “Dudarik gabe *Hau etxearen kontura* esaldia da arrakastatsuen, egunero esaten baitit baten batek”, dio txantxetan tabernariak. “Jendeak kartelari erreparatzen dion seinale da hori, eta batzuk euskaraz eskatzen ere saiatzen dira”, gaineratu du.

Larrayozen aburuz, “bezero euskaldunek eskertzen dute euskarazko errotuluak, oharrak eta kartelak ikustea. Espazioa arnagune moduan identifikatzen dute. Gainera, ongi egin ez arren gustatzen zaie euskaraz ikasten ari naizela jakitea, haiekin saiatzea. Ilusioa egiten die”.

Euskara ikasleei lotsagatik euskaraz solastea asko kostatzen zaiela uste du ostalariak. “Konplexuak alde batera utzi eta ahalik eta gehien erabiltzera” animatu nahi ditu merkatariei euskaldun berriak.

Hala ere, euskaldun askok ikasten ari direnekin duten pazientzia faltaz kezka da Larrayoz. Bera oinarrizko kontuetan ongi moldatzen dela dio, jendea agurtu, zer nahi duen galde-tu, kobratu eta abar. “Baina elkarrizketa hasi eta apur bat kostatzen zaidala ikusten duten bezain pronto hizkuntzaz aldatzen dute”.

Urte hauetan guztietan ez duela egitasmoaren kontrako jarrerarik nozitu esan du artikarrak. “Mentalitatea aldatzen ari dela uste dut, euskararekiko errespetua nagusitzen ari da azken aldian”.

Aizpunek ere, bide beretik dio ekimenak ez diola inongo eragozpenik ekarri: “Garesen bada portzentaje bat euskararen kontrako jarrera duena, baina zorionez gutxiengoa da”.

Bere ustez euskararekiko atxikimendua “plus bat da, zerbitzua hobetzeko modu bat”. Ateak itxi baino aukerak zabaltzen dizkiola uste du, berari interesatzen zaion publikoarengana iristeko bide izan daitekeelako. ■

